

הלכות מזוזה פרק ו

א. עשרה תנאים יש בבית, ואחר כך יתחייב הדר בו לעשות לו מזוזה, ואם חסר תנאי אחד מהן, פטור מן המזוזה; ואלו הן: שיהיה בו ארבע אמות על ארבע אמות או יתר, ושיהיה לו שתי מזוזות, ויהיה לו משקוף, ויהיה לו תקרה, ויהיו לו דלתות, ויהיה גבה השער עשרה טפחים או יתר, ויהיה בית חל, ויהיה עשוי לדירת אדם, ועשוי לדירת כבוד, ועשוי לדירת קבע.

ב. בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות, פטור מן המזוזה; ואם יש בו כדי לרבע ארבע אמות על ארבע אמות בשווה, אף על פי שהוא עגול, או בעל חמש זוויות, ואין צריך לומר שאם היה ארכו יתר על רחבו הואיל ויש בו כדי לרבע ארבע אמות על ארבע אמות, חייב במזוזה.

ג. אכסדרה, והוא המקום שיש לו שלושה כותלים ותקרה אף על פי שיש לה שני פצימין ברוח רביעית, פטורה מן המזוזה, מפני שהפצימין להעמיד התקרה הן, ולא משום מזוזות נעשו. וכן תקרה שאין לה כותלים, אלא עומדת על עמודים מכאן ומכאן אף על פי שהיא כתבנית בית, פטורה, לפי שאין לה מזוזות, שאלו העמודים להעמיד התקרה הן עשויין.

ד. בית שיש לו מזוזה מכאן ומזוזה מכאן, וכיפה כמין קשת על שתי המזוזות במקום המשקוף אם יש בגבה המזוזות עשרה טפחים או יתר חייב במזוזה; ואם אין בהן עשרה טפחים פטור, מפני שאין לו משקוף.

ה. בית שאין לו תקרה, פטור מן המזוזה; היה מקצתו מקרה, ומקצתו אינו מקרה יראה לי שאם היה הקרוי כנגד הפתח, שהוא חייב במזוזה. ומעמידין הדלתות, ואחר כך קובעין את המזוזה.

ו. הר הבית הלשכות והעזרות, ובתי כנסיות ובתי מדרשות שאין בהן בית דירה פטורין, לפי שהן קדש. בית הכנסת שלפפריים שהאורחים דרין בו, חייב במזוזה; וכן בית הכנסת שלפרכין, אם היה בו בית דירה. כל השערים שהיו במקדש, לא היה להן מזוזה חוץ משער ניקנור, ושלפנים ממנו, ושללשכת פלהדרין: מפני שהלשכה הזאת היתה בית דירה לכוהן גדול, בשבעת ימי ההפרשה.

ז. בית התבן, בית הבקר, בית העצים, בית האוצרות פטורין מן המזוזה: שנאמר "ביתך" (דברים ו, ט; דברים יא, כ) ביתך המיוחד לך, פרט לאלו וכיוצא בהן. לפיכך רפת בקר שהנשים יושבות בה ומתקשטות בה חייבת במזוזה, שהרי יש בה יחוד לדירת אדם. בית שער, אכסדרה, ומרפסת, והגנה, והדיר פטורין מן המזוזה, מפני שאינן עשויין לדירה; ואם היו בתים החיבין במזוזה פתוחים למקומות אלו, חייבין גם הם במזוזה.

ח. לפיכך אחד שערי חצרות, ואחד שערי מבואות, ואחד שערי מדינות ועירות כלן חייבין במזוזה, שהרי הבתים החיבין במזוזה פתוחין לתוכן. ואפלו עשרה פתחים זה פתוח לזה, וזה פתוח לזה הואיל והפנימי חייב במזוזה, כלן חייבין; ומפני זה אמרו, שער הפתוח מן הגנה לחצר, חייב במזוזה.

ט. בית הכסא, ובית המרחץ, ובית הטבילה, ובית הברסקי,

וכיוצא בהן פטורין מן המזוזה, לפי שאינן עשויין לדירת כבוד. ספת החג בחג, ובית שבספינה פטורין מן המזוזה, לפי שאינן עשויין לדירת קבע. שתי ספות שליוצרים, זו לפניו מזו החיצונה פטורה מן המזוזה, מפני שאינה קבועה. החניות שבשוקים פטורין, מפני שאינן קבועין לדירה.

י. בית שיש לו פתחים הרבה אף על פי שאינו רגיל לצאת ולבוא אלא בפתח אחד מהן, חייב לעשות מזוזה בכל פתח ופתח. פתח קטן שבין בית ועליה, חייב במזוזה; חדר שבבית, אפלו חדר בחדר חייב לעשות מזוזה על שער החדר הפנימי, ועל שער החדר החיצון, ועל שער הבית: שכלן עשויין לדירה, וקבועין.

יא. פתח שבין בית המדרש או בית הפנסט וביתו אם רגיל לצאת ולבוא באותו הפתח, חייב במזוזה. פתח שבין שני בתים, הולכין אחר הציר שלדלת מקום שהציר נראה עמו, שם קובעין את המזוזה.

יב. והיכן קובעין את המזוזה בתוך חלל הפתח, בטפח הסמוך לחוץ, בתחלת שליש העליון שלגבה השער; ואם קבעה למעלה מזה, כשרה, והוא שירחיקנה מן המשקוף, טפח: על ימין הנכנס לבית; ואם קבעה משמאל, פסולה. ובית שלשתפין, חייב במזוזה.

יג. חייב אדם להזהר במזוזה, מפני שהיא חובת הכל תמיד. וכל עת שיפנס ויצא, יפגע ביחוד שמו שלהקדוש ברוך הוא ויזכר אהבתו, ויעזר משינתו ושגיתו בהבלי הזמן; וידע שאין שם דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם, ומיד הוא חוזר לדעתו, והולך בדרכי מישרים. אמרו חכמים, כל מי שיש לו תפלין בראשו ובזרועו, וציצית בבגדו, ומזוזה בפתחו מחזק לו, שלא יחטא: שהרי יש לו מזכירים רבים; והן הן המלאכים שמצילין אותו מלחטא, שנאמר "חנה מלאך-ה' סביב ליראיו; ויחלצם" (תהילים לד, ח).